

Dialogunderlag moped

För viktiga samtal om alkohol,
droger och mopedkörning

Tryck **Ctrl** + **L** för fullskärmsläge.

Vänsterklicka för att bläddra framåt,
högerklicka för att bläddra bakåt.

Tryck **Esc** för att gå ur fullskärmsläge.

Innehåll

Fakta	sid 5
Diskussionsfrågor	sid 17
Fyra hörn-övningar	sid 23
Ta ställning	sid 31
Rollspel	sid 40

**don't®
drink &
drive**

Att köra moped på fyllan är rattfylleri.

Enligt lagen innebär rattfylleri att en person som kör ett motordrivet fordon...

- har druckit så mycket alkohol att alkoholkoncentrationen
- är minst 0,2 promille i blodet eller 0,1 milligram per liter i utandningsluften
- har använt narkotika så att det finns något narkotiskt ämne kvar i blodet (gäller ej om substansen har använts enligt en läkares ordination)
eller
- är så påverkad av alkohol eller något annat medel att han eller hon inte kan köra på ett betryggande sätt

Visst du det här?

- Var tredje dödad mopedist är onykter
- Risken att dödas i trafiken är cirka femton gånger större när man åker moped än när man åker bil
- 40 procent av omkomna mopedister i åldern 0-17 har inte använt hjälm eller har inte haft den korrekt fastspänd. En riktigt fastspänd hjälm skulle troligen ha räddat livet på fler än hälften av dem
- En krock i 50 km/tim motsvarar ett fall från tredje våningen i ett hyreshus
- Hälften av mopederna är trimmade och nio av tio föräldrar känner till detta
- Hälften av de motorfordonsförare i åldern 15-24 som omkommer i singelolyckor har alkohol i kroppen

Straff och konsekvenser

Straffet för rattfylleri är böter eller fängelse i högst sex månader. Dessutom återkallas körkortet under 1-12 månader.

Vid grovt rattfylleri kan straffet bli fängelse i högst två år och körkortet kan återkallas under 12-36 månader. Grovt rattfylleri i kombination med grovt vållande till annans död kan ge åtta års fängelse.

Inget körkortstillstånd

Transportstyrelsen beviljar körkortstillstånd om den som söker anses lämplig som förare med hänsyn till personliga och medicinska förhållande.

Ett viktigt lämplighetskrav är att man är pålitlig i nykterhetshänseende. Den som exempelvis har kört moped på fyllan eller kört trimmat kan nekas körkort.

Omvandlingstabell

1 flaska (33 cl) lättöl 2,2%	2 cl starksprit
1 flaska (33 cl) folköl 3,5%	3 cl starksprit
1 burk (50 cl) folköl 3,5%	4 cl starksprit
1 flaska (33 cl) starköl 5,5%	5 cl starksprit
1 burk (50 cl) starköl 7%	9 cl starksprit
1 glas (15 cl) vin 11%	4 cl starksprit
1/2 flaska vin 11%	10 cl starksprit
1 flaska vin 11%	20 cl starksprit
1 box (3 l) vin 14%	105 cl starksprit

En förare döms för grovt rattfylleri om hen

- har en alkoholkoncentration på minst 1,0 promille i blodet eller 0,5 milligram per liter i utandningsluften,
- annars är avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel
eller
- körde på ett sådant sätt att det innebar påtaglig fara för trafiksäkerheten moped på fyllan eller kört trimmat kan nekas körkort.

Alkoholens påverkan

Alkohol dämpar hämningar och sätter ned omdömet, minskar självkritiken och förmågan att göra realistiska bedömningar. Alkoholen har också direkta effekter på prestationsförmågan:

- sämre synförmåga
- sämre reaktionsförmåga
- sämre koordination
- sämre uppmärksamhet

Några få öl påverkar körförmågan dramatiskt.
Att köra moped berusad är en lek med livet som insats.

Cykel

Alla som vistas i trafiken, även cyklister, ska rätta sig efter de allmänna regler som finns. Om man cyklar berusad och brister i omsorg och varsamhet kan man dömas för vårdslöshet i trafik och få dagsböter.

Regler för moped klass I

Moped klass I kallas ofta "EU-moped". Den är konstruerad för en hastighet av högst 45 km/tim. Det krävs körkort med, minst, AM-behörighet för att köra moped klass I. För att få ett körkort med behörighet AM krävs att du har:

- ett giltigt körkortstillstånd
- fyllt 15 år
- gått en utbildning hos en behörig utbildare
- gjort ett godkänt kunskapsprov (teoriprov) hos Vägverket

Sedan 1 oktober 2009 gäller nya regler:

Hade du förarbevis för moped klass I innan dess kan det bytas ut till ett körkort AM före utgången av 2012. Om du har ett traktorkort som är utfärdat före 1 oktober 2009 har du också rätt att köra moped klass I.

forts. Regler för moped klass I

Du får inte köra moped klass I på cykelbanor, motorvägar eller motortrafikleder. I första hand ska du köra på vägrenen, i andra hand på körbanan. Mopeden måste vara registrerad, ha ett registreringsbevis och en registreringsskylt. Den måste även vara trafikförsäkrad.

Du får ha passagerare om mopeden är byggd för det. Det ska då framgå av registreringsbeviset. Både förare och passagerare ska ha godkända hjälmar, märkt med E eller SIS.

Förarbevis och körkort kan återkallas vid trafikbrott.

Regler för moped klass II

Det finns två typer av moped klass II.

Den EU-godkända mopeden är konstruerad för en hastighet av högst 25 km/tim och motorns effekt får vara högst 1 kilowatt.

Den andra typen är konstruerad för att köras i högst 30 km/tim och är godkänd i Sverige enligt äldre bestämmelser.

Den sistnämnda kräver typintyg eller att den är godkänd vid mopedbesiktning. Föraren måste ha ett förarbevis för moped klass II, ett körkort eller traktorkort för att få köra.

För att få ett förarbevis för moped klass II krävs att du ha:

- fyllt 15 år
- gått en utbildning hos en behörig utbildare
- blivit godkänd vid ett kunskapsprov hos en behörig provförrättare

forts. Regler för moped klass II

Vägmärken, vägmarkeringar och signaler för cyklister gäller. Med en tvåhjulig moped klass II ska du normalt köra på cykelbanan, om inte annat anges. Trehjuliga mopeder, till exempel flakmopeder, får köras på breda cykelbanor med lite trafik. Finns det ingen cykelbana ska du köra på körbanan.

Mopeder klass II ska vara trafikförsäkrade. Du måste ha trafikförsäkringsbeviset med dig när du kör.

Du får ha passagerare om mopeden är byggd för det.

Både förare och passagerare ska ha godkända hjälmar, märkt med E eller SIS.

Förarbevis kan återkallas vid trafikbrott.

Diskussionsfrågor

Alkohol, droger och moped

- Hur sannolikt är det att du själv blir skadad i en trafikolycka inom de närmaste tre åren?
- Hur sannolikt är det att du skadar någon annan i en trafikolycka inom de närmaste tre åren?
- Har du åkt med någon som varit påverkad?
- Varför är det så farligt att köra moped när man är påverkad?
- Vad händer med kroppen när man dricker alkohol?
- Hur påverkar det körförmågan?
- Hur vanligt tror du att det är i din omgivning, att man kör moped påverkad?

Göra något själv

- Vad kan du göra för att undvika att någon kör moped påverkad, exempelvis efter en fest?
- Har du stoppat någon kompis från att göra något (vad som helst) som du tycker är farligt?
- Vad behövs för att fler ungdomar ska stoppa sina kompisar från att köra rattfulla eller att åka med någon som är rattfull?

Vem blir rattfyllerist?

- Kan vem som helst bli rattfyllerist?
- Kan du bli rattfyllerist?
- Varför tror du att vissa personer väljer att köra rattfulla medan andra inte gör det, i exakt samma situation?

Trimning

- Varför kör så många trimmat?
- Vilka risker finns med att trimma sin moped?
- Många föräldrar vet att deras barn har trimmade mopeder men låter dem köra ändå. Varför är det så?

Hjälm

- Varför använder ungdomar inte alltid mopedhjälm?
- Vad ska man göra för att få ungdomar att alltid använda mopedhjälm?
- Hur ska man få alla att använda hjälmen rätt?
Och inte köra t ex med uppknäppt spänne eller hjälmen uppskjuten på huvudet.

Fyra hörn-övningar

Scenario 1

En kompis tänker ta moppen för att hämta pizza efter att ha druckit två starköl. Vad gör du?

1. Tar nycklarna ifrån honom eller henne
2. Säger inget, men är rädd för att en olycka ska hända och väntar oroligt på att kompisen ska komma tillbaka
3. Ingenting – det är ok att köra moped efter två starköl
4. Öppet hörn – annat alternativ

Scenario 2

Din kompis har en moppe och frågar om du vill hänga med ner på en sväng ner på stan. Det låter kul, men din kompis har bara en mopedhjälm. Vad gör du?

1. Åker bara med om jag får ha hjälmen
2. Hoppas på och åker med
3. Säger nej tack, kanske en annan gång om båda har hjälm
4. Öppet hörn- annat alternativ

Scenario 3

Du är på stan en kväll och en okänd man som är väldigt berusad, sätter sig bakom ratten och ska köra iväg. Vad gör du?

1. Struntar i det
2. Ringer polisen
3. Går fram och säger åt mannen att inte köra
4. Öppet hörn - annat alternativ

A red cloud-shaped graphic containing the text 'Scenario 4' in white, bold, sans-serif font.

Scenario 4

Det är söndagsmorgon och dina föräldrar ska skjutsa till fotbollsträningen. Inga bussar går och det tar 30 minuter att cykla. Dina föräldrar var på fest kvällen innan. Vid frukostbordet – 20 minuter innan träningen – känner du att båda luktar alkohol. Vad gör du?

1. Vågar inte säga något och räknar med att mina föräldrar gör kloka saker
2. Ringer runt för att fixa annan skjuts
3. Tar cykeln och kommer för sent till träningen
4. Öppet hörn – annat alternativ

A red cloud-like graphic with the text "Scenario 5" inside in white.

Scenario 5

Flera av dina kompisar har trimmade mopeder och kör snabbare än du när ni är ute och åker. Vad gör du?

1. Jag trimmar min moppe
2. Jag trimmar inte, utan tänker på att det är farligt att köra för fort, och att jag riskerar att inte få körkortstillstånd om jag gör det
3. Jag pratar med mina kompisar om riskerna och försöker få dem att sluta köra trimmat
4. Öppet hörn - annat alternativ

A red cloud-shaped icon containing the text "Scenario 6" in white, bold, sans-serif font, is positioned in the upper left area of the slide.

Scenario 6

Din bästa kompis vill låna din EU-moppe. Han eller hon har inte något eget körkort.
Vad gör du?

1. Lånar ut moppen
2. Säger nej – jag lånar inte ut min moppe till någon
3. Säger att kompisens vän kan få testa när han eller hon gått utbildning och fått körkort
4. Öppet hörn – annat alternativ

Scenario 7

En kompis till dig dricker väldigt mycket och är full nästan varje helg. Du vet att han eller hon brukar köra moped på fyllan. Vad gör du?

1. Ingenting – jag vill inte lägga mig i
2. Pratar med kompisens föräldrar
3. Pratar med kompisens föräldrar
4. Öppet hörn – annat alternativ

Ta ställning

Att köra moped med alkohol i kroppen är ett allvarligt brott.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Jag kan tänka mig att åka med någon
som har druckit två glas vin.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Det är okej att trimma moppen.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Även den som åker med är ansvarig
för om någon kör berusad.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Vem som helst kan bli rattfyllerist.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

För den som är duktig att köra moped spelar lite alkohol ingen roll för körförmågan.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Var och en borde få avgöra om man ska använda mopedhjälms eller inte när man kör moped.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Föräldrar bör sätta gränser och ha klara regler för sina barn när det gäller mopedkörning.

Instämmer helt — Instämmer inte alls

Rollspel

Rollspel 1

Rebecka, Erik och Frida är på fest i en sommarstuga. De har alla druckit ur en vinflaska som Erik hade med sig. På natten vill Rebecka köra hem på sin nya moped.

1. Du är Rebecka, har druckit en del vin men känner dig inte speciellt berusad. Du vill gärna åka hem och tänker inte lämna din nya moped vid sommarstugan över natten.
2. Du är Erik och vill till varje pris hindra din vän från att köra på fyllan.
3. Du är Frida och tycker att Rebecka får göra som hon vill, det är jobbigt att lägga sig i och det blir bara tjafs.

Efter rollspelet

Diskutera gärna efter rollspelet hur man kan hindra andra från att köra påverkade, hur det känns att säga till någon som man tycker gör fel och hur det känns att strunta i det.

Rollspel 2

Gustav är 15 år och har nyligen fått en moped. Gustav och hans pappa håller till i garaget och trimmar mopeden: "Den kommer att göra minst 60 km/tim", säger båda lyckligt. Elin är Gustavs syster och vet att det är olagligt och livsfarligt att köra trimmat.

1. Du är Gustav och vet att det är olagligt att trimma. Samtidigt tycker du att det är häftigt att moppen kommer att gå fort.
2. Du är Gustavs pappa, har själv haft en trimmad moppe som ung och tycker att det är kul att du och Gustav mekar tillsammans.
3. Du är Elin och blir rasande när du ser vad din bror och pappa håller på med. Jobbigt att lägga sig i och det blir bara tjafs.

Efter rollspelet

Diskutera gärna efter rollspelet skillnader i attityd till trimning mellan killar och tjejer och mellan generationer.

Rollspel 3

Ali och Moa är grannar och goda vänner – de har känt varandra sedan dagis. Edi är nyinflyttad i stan. Ali och Moa vill vara schysta och bjuder hem Edi en fredagskväll för att lära känna honom. Det blir hämtpizza och några starköl, som Moa fixat. Kvällen går fort och de har trevligt. Klocka 23.00 vill Ali att de ska hyra en videofilm: "Jag tar moppen", säger han.

1. Du är Ali, 16 år. Du känner dig inte full och vill gärna åka och hyra filmen.
2. Du är Moa, Alis vän sedan många år. Du vet att han inte borde köra moppe efter att ha druckit 2 till 3 öl.
3. Du är Edi, nyinflyttad. Du anser att det skulle vara dumt att ta moppen efter att ha druckit alkohol.

Efter rollspelet

Diskutera gärna hur vänskap påverkar vår kommunikation.

Är det lättare eller svårare att säga att man tycker att någon gör fel om man känner personen väl?

Rollspel 4

Oskar och Alex är på stan och ser en berusad kvinna kliva in i en bil för att sätta sig i förarsätet. Det känns inte bra och de går fram till kvinnan för att tala om att det inte är okej att köra i det tillståndet. Kvinnan sliter upp bildörren och blänger på Oskar och Alex.

1. Du är kvinnan som tänker köra, du blir förbannad när några snorungar talar om för dig vad som är rätt och fel.
2. Du är Alex som till varje pris vill hindra kvinnan från att köra. Du tycker att ingen ska utsätta sig själv och andra för livsfara genom att köra påverkad.
3. Du är Oskar som tycker att situationen är obehaglig och som helst vill gå därifrån.

Efter rollspelet

Diskutera gärna vilka sätt man kan ingripa på,
vilka risker man kan utsätta sig för och hur det känns att ingripa.

Don't drink & drive vill ge dig styrka och insikt att:

- aldrig köra alkohol- eller drogpåverkad
- vägra åka med en påverkad förare
- hindra andra från att köra påverkade

Det handlar om att rädda liv.
Och det gäller dig och dina vänner.

Ytterligare material och användbar information hittar du på:

www.trafikverket.se/ddd

